

Udfordringer

for elever med særlige forudsætninger for fremmedsprog

Sproglæreren har talt med skoleledere samt repræsentanter for lærerne på henholdsvis Henriette Hørlücks skole i Odense og Køge Private Realskole. Begge skoler vægter fremmedsprog højt og har igennem mange år erfaringer med tidlig fremmedsprogsundervisning, samt udfordringer for elever med særlige forudsætninger for fremmedsprog.

Midt i Odense ligger Henriette Hørlücks Skole. Her har eleverne engelsk fra børnehaveklassen, fransk fra 4. og tysk fra 6. klasse. Når en skole vægter sprog i en så høj grad, kan det have stor indflydelse på hvilke elever, der vælger at søge om optagelse på skolen. Og det har det også haft. Her kommer elever, som sammen med deres danske forældre har boet i udlandet, og som ønsker at bevare og

videreudvikle de sproglige kompetencer, de bringer med herfra. Her kommer elever med udenlandske forældre, som bosætter sig på Fyn, og derfor har andre modersmål eksempelvis engelsk, fransk eller tysk. Og så kommer her selvfølgelig også "helt almindelige" elever, hvor den ene eller begge forældre er danske. Et så varieret elevgrundlag stiller store krav til både elever og lærere. For hvordan griber man sprogundervisningen an, når eleverne i en klasse har så forskellige udgangspunkter med undervisnings sproget, at nogen er nybegyndere, mens andre taler det flydende? Sproglæreren har talt med Henrik N. Jørgensen om hvilke

strukturelle tiltag, man foretager på skolen for at modtage elever, der allerede kommer med kompetencer inden for disse sprogfag?

Særlige muligheder for "særlige elever"

I første omgang har Henriette Hørlücks Skole haft fokus på faget engelsk, da et stort antal af eleverne har særlige forudsætninger på netop dette sprog. Siden år 2000 har skolen derfor tilbudt engelsk på modersmålsniveau i et vist antal timer om ugen både i og udenfor skoletiden. I starten samlede man grupper af elever på tværs af klasserne, men nu er undervisningen sat i system, så engelsk tilbydes som første sprog i hele skoleforløbet – 4-6 timer om ugen, altså på nogle klassetrin dobbelt så mange timer, som den normale engelskundervisning.

I indskolingen, til og med 3. klasse, har man taget noget af elevernes SFO tid, hvor de så undervises i engelsk. Det er et must med et vist antal engelsktimer, da skolen er en international skole, der siden 2009 er godkendt som 'Cambridge International Centre' af University of Cambridge International Examinations (CIE). Det koster eleverne 700 kr. at gå til eksamen. En udgift, der afholdes af forældrene. Da eleverne imidlertid også skal til folkeskolens afgangsprøver i engelsk, samarbejder engelsklærerne om at finde passende emner, der kan bruges begge steder.

Udover at Henriette Hørlücks Skole tilbyder engelsk på modersmålsniveau, er skolen så heldig, at Odense Kommune – som skal tilbyde tilflyttere fra EU lande modersmålsundervisning – har valgt at lægge denne modersmålsundervisning i både fransk og tysk på Henriette Hørlücks Skole. Dette er til stor glæde og gavn for skolens elever, og i gennemsnit

Et rigt og varieret elevgrundlag stiller store krav til både elever og lærere.

deltager 10-15 elever i hhv. modersmålsundervisning i tysk eller fransk.

Fransk tilbydes fra 4. klasse, og underviserne har fransk som modersmål. Det gælder i øvrigt også for de andre fremmedsprog, at mange af skolens lærere er native speakers. Som den eneste institution, ud over Institut Français du Danemark (det franske kulturinstitut i København), tilbyder skolen DELF (Diplôme d'études en langue française). Godkendelsen betyder, at elever fra hele Danmark kan tage prøver, som er godkendt af den franske stat, på Henriette Hørlücks Skole. Prøverne giver adgang til det franske uddannelsessystem, hvis en elev f.eks. ønsker et år i Frankrig. I sidste skoleår har 40 af skolens egne elever på forskellige klassetrin været oppe til DELF-prøver i maj. Dette tilbud gælder både danske og franske elever.

Faglighed og rummelighed følges ad

Ét er struktur, men indholdet, den daglige undervisning, hvordan løber den af stabelen med så blandet en elevgruppe? Johanne Skaanes-Allo, leder af den internationale afdeling, kommer på vegne af skolens engelsklærere med en række interessante bud på, hvordan faglighed og rummelighed følges ad. Da det vil blive for omfangsrigt at komme med en mere indgående beskrivelse bringes de blot i oversigtsform, men vil blive foldet meget mere ud i næste nummer af Sproglæreren.

Før lærere går ind i klassen skal følgende være på plads:

- Valg af undervisningsmateriale/emner. I den forbindelse er det vigtigt at vælge bogsystemer, der støtter stilladsering og en temabaseret undervisning. Emnerne skal være udfordrende med både et mundtlig og skriftlig fokus, og der skal være et repræsentativt udvalg af autentiske materialer (videoklip, musik, fjernsynsprogram, artikler).
- Undervisningssyn og lærerrolle: Engelsk er arbejdsredskab og arbejdssprog hele tiden (instruks, problemløsning, samarbejde, evaluering). Skolen har høje forventninger til alle elever; forventninger som tilsvarende førstesprogslever.

Gruppe- og pararbejde er den mest almindelige arbejdsform.

- Lærerne er ambitiøse i forhold til forventninger omkring egen best practice. Vi tror på rutine og struktur, men er også risk-takers og prøver nye metoder, tema, eller oplevelser.
- Læreren tilrettelægger for succes med tydelige modeller, strukturer, definition af mål og succeskriterier, samt ved at tilbyde evalueringsskemaer med tilbagemeldinger der er tydelige på status og er fremadrettede.

Klassearbejde:

- læringsmål for timen præciseres fra starten
- læreren er model, tilbyder modeller, definerer succes
- gruppe og pararbejde er den mest almindelige arbejdsform
- evaluering foregår åbent i klassen og til den enkelte elev. Eleverne trænes til at evaluere hinanden (spileregler er utrolig vigtigt!)
- Lærerne har fokus på læringsstrategier (især læse og lytte)
- Sproglige strukturer introduceres gennem modeller, træningsopgaver deles ud og krav til at nyt ordforråd benyttes
- Læreren arbejder med at fremme, ikke kun med kommunikationen, men med struktureret, præcis og nuanceret kommunikation (støttes med strukturer, test your vocabulary, bonus point systems, posters)
- Emnerne afrundes med tværfaglige projekter

- Kulturelle 'dyk' foretages gennem lærerens anekdoter, musik, filmklip, nyhedsrapport, letter to the editor, stand-up comedy)
- Især i udskolingen skal emner også stimulere til debat. (Is graffiti art or vandalism? Are soldiers heroes?)

Læs om lærernes procesorienterede forventninger og andre pædagogiske overvejelser i næste nummer af Sproglæreren, der udkommer i uge 10, 2014.

Engelsk og mandarin i hele skoleforløbet

Køge Private Realskole har også en mangeårig tradition for tidlig sprogestart og tilbyder i disse år undervisning i engelsk og mandarin synkront til børn fra de 4-5 år. Maternelklassen, som den hedder, er oprettet som en privat pasningsordning og tilbyder undervisning en dag om ugen, læs mere på skolens hjemmeside: <http://koege-realskole.dk/content/maternelklasse-0>

Tyskundervisningen starter i 0. klasse mens fransk er blevet valgfag, hvilket skoleleder Erik H. Behrens i høj grad beklager. Men det er desværre nødvendigt, da antallet af lektioner er højt, og eleverne skal kunne nå at følge med, også med hensyn til omfanget af hjemmearbejde.

Fremmedsproglæreren på skolen kommer hovedsagelig fra målsprogslandene og underviser i hele skolefor-

løbet, så også de små elever får det originale sprog ind næsten med modermælken. Det betyder blandt andet, at elever med særlige forudsætninger eller talent inden for et af skolens fremmedsprog har muligheden for at blive udfordret på et tilstrækkeligt højt sprogligt niveau. Lige nu pågår en diskussion om, hvorvidt man skal indføre latin, så eleverne kan få en grundlæggende forståelse for grammatik og grammatiske strukturer. Grammatiske strukturer som specielt de fremmedsproglærere der er native speakers, forventer at eleverne har på plads når de skal undervise dem.

Køge Private Realskole har i 3 år haft klasser for børn med særlige forudsætninger, og søgningen er stor; alle klasser fra 6 – 9. klasse er fyldt op og ventelisterne lang. Talentudviklingen sker hovedsagelig inden for science og matematik, men det smitter ifølge skolelederen af på de øvrige fag – og dermed også på sprogfagene. Sproglæreren var nysgerrig efter at høre, hvorfor de tilbud, der eksisterer til børn med særlige forudsætninger næsten altid findes inden for de naturvidenskabelige fag. Men ud over, at det ligger lidt i tiden, at det er de fag, der er fokus på, mener skolelederen også, at der er forskel på at blive udfordret inden for matematik og science og så indenfor dansk og sprogfagene, hvor indholdet ofte er

tekstbaseret og diskussionerne i højere grad kan relatere sig til den enkeltes personlighedsudvikling. Og hvordan kan man udfordre den enkelte elev, så det tilfredsstillende hans/hendes intellekt uden at der

» hvordan griber man sprogundervisningen an, når eleverne i en klasse, har så forskellige udgangspunkter med undervisnings sproget, at nogen er nybegyndere mens andre taler det flydende?

samtidig er fare for, at man kommer til at overskride nogle personlige grænser, specielt i de små klasser? Det kræver lærere af en helt bestemt kaliber. Naturligvis kan man lave både abstrakt tænkning og have filosofiske diskussioner med børn (skolen har blandt andet kurser om Søren Kierkegaard fra 3. klasse), men det er alligevel noget andet i matematik, hvor kompleksiteten kan være stor uden at det berører dig eksistentielt.

Rumforskning og forfatterskole på engelsk

Men eleverne i talentsporet bliver også udfordret sprogligt og får blandt andet et fagligt boost, når de besøger Leicester University, der er universitetet for rumforskning. Her bliver de undervist 10 dage i sommerferien på engelsk i at lave raketter m.m.

Skolen er ligeledes ved at etablere kontakt til et andet engelsk universitet, med henblik på at sende skolens 8. klasseelever af sted på forfatter-skole i fem dage i deres sommerferie. Igen et eksempel på, hvordan fremmedsprog og andre fagområder kan berige hinanden. Der arbejdes i øvrigt på at skabe lignende samarbejdsrelationer til universiteter i Tyskland.

Når der kommer nye elever til med færre sproglige forudsætninger end de andre elever i klassen kan de ende med at blive de bedste inden for eksempelvis tysk eller kinesisk. De bliver automatisk mere ambitiøse og deres aktivitetsniveau stiger. Og det er ikke kun iagttagelser, man har gjort sig internt på Køge Private Realskole, der findes forskningsbaserede observationer fra Canada, der bekræfter dette.

Specialundervisning tilbydes kun i sjældnen grad. De elever der kommer til skolen og allerede har gode forudsætninger for tysk eller engelsk kan i specielle situationer tages ud i perioder til supplerende undervisning med en lærer. Men det er sjældent, for eleverne har også brug for timer, hvor de har en form for helle, når de skal koncentrere sig om at bruge kræfter på nye fag som dansk og kinesisk.

Skolen er i det hele taget ved at nedlægge specialundervisningen. Den er uddelegeret til et hold af elever på 9. klasses trin. De underviser de mindre elever nogle timer om ugen og får 90 kr. i timen. Den ene halvdel betales af skolen den anden af forældrene. Det er ifølge skoledelen et fortræffeligt system, da de små elever meget gerne vil lære af de store, som ofte også ved, hvor skoen trykker. En elev, der eksempelvis ikke har haft tysk fra 6. klasse og skal have noget ekstra hjælp, får bedre støtte af en 9. klasses elev end af en lærer.

Sproglæreren håber, at vi med eksemplerne fra de to skoler, kan inspirere til at sætte fokus på elever med særlige forudsætninger og vil afslutningsvis endnu engang henviser til den artikel, der kommer i næste nummer med uddybende eksempler på, hvordan faglighed og rummelighed kan gå hånd i hånd i den daglige undervisning.

Læringsmål for timen præciseres fra starten.